

Dones i homes en els governs locals catalans

2003-2011

Autoria de l'estudi:

Marta Corcoy
Carolina Barber
Tomàs Ezpeleta
Xesco Montañez

Agraïment a Helena Ezpeleta i Raquel Piqueras
pel seu suport documental i de processament de dades.

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament de Governació
i Relacions Institucionals**

© del text: Marta Corcoy, Carolina Barber, Tomàs Ezpeleta i Xesco Montañez
de l'edició: Diputació de Barcelona
Maig de 2014
Edició i coordinació: Gabinet de Premsa i Comunicació de la Diputació de Barcelona
DL B 14551-2014

Índex

Introducció	5
Eleccions municipals 2011	5
1979-2011, 32 anys de democràcia local a Catalunya	7
Les alcaldesses i els alcaldes	7
Les regidores i els regidors	9
Accions afirmatives	10
Els efectes de l'aplicació de la Llei 2007	12
La paritat als consistoris catalans	12
La permanència de les regidores i els regidors	13
Les responsabilitats de les regidores i els regidors	14
Candidats i candidates	15
Si les llistes que es van presentar eren paritàries, per què encara en un 62% d'ajuntaments no hi ha paritat en les composicions dels consistoris? ...	16
Nou estil de govern?	17
Bibliografia	19

Introducció

L'any 2005 un equip de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya (ADPC) —integrat per Carolina Barber, Montserrat Puig i Elena Riera i coordinat per Patricia L. Gómez i Marta Corcoy— elabora una investigació sobre la presència de les dones en els consistoris catalans a partir dels resultats de les eleccions municipals del maig del 2003. Es tracta d'una investigació catalana pionera d'aquest abast territorial i conceptual amb l'objectiu d'analitzar els percentatges de dones i homes als governs locals, alcaldes i alcaldesses, regidors i regidores, com també la representació territorial i segons els diferents partits polítics i/o coalicions. Conté igualment un índex de feminitat i la paritat assolida entre regidors i regidores als diferents ajuntaments catalans.

L'estudi es completa amb una mostra qualitativa de 15 municipis i 3 comarques sobre la composició de les juntes de govern i les responsabilitats de les regidores.

Es tractava, per tant, d'una anàlisi essencialment qualitativa a partir d'una metodologia basada en uns indicadors socials definits a partir de dades recopilades per fonts fiables i sistematitzades per l'equip d'investigació.

Eleccions municipals 2011

L'any 2011, amb la finalitat de donar continuïtat a aquesta investigació, conèixer l'evolució registrada i també analitzar l'impacte de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, un equip promogut des de l'ADPC i integrat en aquesta ocasió per Marta Corcoy, Carolina Barber, Tomàs Ezpeleta i Xesco Montañez actualitza l'estudi, el complementa i n'amplia l'abast.

En les eleccions del 2011 les llistes amb més paritat són les presentades als municipis que tenen entre 5.000 i 10.000 habitants (465), a part la ciutat de Barcelona amb un 47,3%.

El treball s'anomena: *Dones i homes en els governs locals catalans, 2003–2011*.

En aquesta segona investigació també es realitza una anàlisi quantitativa de les dones i els homes proclamats i de les i dels que han estat electes pels diferents partits polítics i/o coalicions presentats a les eleccions municipals 2011 a tot Catalunya.

Una diferència a destacar entre aquesta investigació i la realitzada l'any 2005 és que en aquesta ocasió no s'efectua cap mostra qualitativa sinó que les dades abasten en conjunt els 947 consistoris actuals de Catalunya.

També es fa una comparativa amb els mandats 2003 i 2007. Les dades corresponents a les eleccions municipals 2007 s'extreuen del banc de dades de l'ICPS¹.

Les dades estadístiques presentades a partir de les eleccions del 2011 corresponen als conceptes següents:

- Nombre d'alcaldes i alcaldesses, per tot Catalunya, per partits polítics, per comarques i per províncies, els anys 2003-2007-2011. Evolució comparativa amb l'Estat espanyol.
- Nombre de regidors i regidores per tot Catalunya, per partits polítics, per comarques i per províncies, els anys 2003-2007-2011. Evolució comparativa amb l'Estat espanyol.
- Dones i homes presentats a les eleccions municipals del 22 de maig de 2011 per tot Catalunya, per partits polítics, per comarques i per províncies.
- Nombre de regidors i regidores que governen i que estan a l'oposició el 2011.
- Paritat: ajuntaments que han assolit la paritat: 60% homes / 40% dones. Ajuntaments que l'han superat. Ajuntaments que no tenen cap dona en la composició de la corporació i ajuntaments que no tenen cap home en la composició de la corporació.
- Permanència evolutiva de dones i homes en els càrrecs de representació política.
- Responsabilitats de regidors i regidores.
- Candidats i candidates que es van presentar a les diferents llistes electorals, el 2011.

Els resultats obtinguts es presenten en forma de taules i/o gràfics amb els corresponents comentaris al peu, amb introducció i conclusions, i es troben disponibles en l'edició digital a la web de l'Associació de Dones Periodistes: www.adpc.cat

En aquesta publicació en format paper que teniu a les mans presentem un resum dels principals resultats i conclusions.

1. El *Banc de dades Homes i dones protagonistes de les institucions democràtiques a Catalunya, 1979-2011*. Programa Ciutat i Persones de l'ICPS, és elaborat i actualitzat pel mateix equip: Patricia L. Gómez i Marta Corcoy (1979-2008) i des del 2008 fins a l'actualitat per Marta Corcoy, Carolina Barber, Tomàs Ezpeleta i Xesco Montañez.

1979-2011, 32 anys de democràcia local a Catalunya

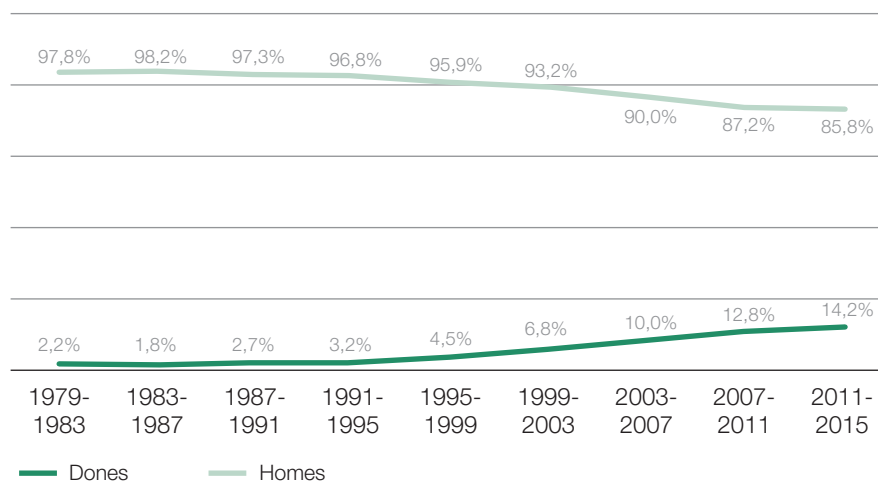
L'any 1979 se celebren les primeres eleccions democràtiques als ajuntaments de tot l'Estat espanyol després de 40 anys de dictadura franquista.

Transcorreguts més de 30 anys de democràcia ininterrompuda, amb una presència any rere any més consolidada de les dones a tots els àmbits de la societat veiem com, pel que fa a l'accés a llocs de màxima representació política als consistoris catalans, s'avança molt lentament pel que fa a l'equiparació entre dones i homes. El total d'alcaldeses actualment a Catalunya no arriba al 15% (14,2%) i les regidores representen un 32,5%, sempre per sota de la mitjana de l'Estat espanyol que, pel que fa a les alcaldesses, és del 16,7% i a les regidores, del 34,9%.

Les alcaldesses i els alcaldes

El gràfic següent mostra amb claredat la lenta evolució de la presència d'alcaldeses als consistoris catalans al llarg d'aquests 32 anys.

Gràfic 1. Evolució alcaldes/esses als ajuntaments des del 1979 fins al 2011

Evolució de les alcaldesses a l'Estat espanyol i per comunitats

Taula 1. Les alcaldesses per comunitats els darrers mandats 2003-2007-2011

	2003-2007	2007-2011	2011-2015
Estat espanyol	12,56%	14,60%	16,77%
Madrid	17,88%	19,55%	23,89%
País Basc	14,57%	19,92%	22,00%
Andalusia	13,12%	15,97%	19,84%
Astúries	12,82%	14,10%	19,23%
Castella-la Manxa	15,85%	17,52%	19,15%
València	12,64%	17,53%	19,19%
Canàries	10,34%	12,64%	19,10%
Navarra	14,79%	17,70%	18,93%
Extremadura	12,07%	15,67%	18,18%
Aragó	11,92%	13,41%	16,30%
Castella i Lleó	13,11%	13,60%	15,68%
La Rioja	12,64%	10,34%	14,94%
Catalunya	10,00%	12,97%	14,20%
Múrcia	8,89%	13,33%	13,04%
Balears	10,45%	8,96%	10,45%
Cantàbria	6,86%	11,76%	7,84%
Galícia	4,46%	7,96%	7,62%

Font: Instituto de la Mujer, excepte Catalunya (font pròpia).

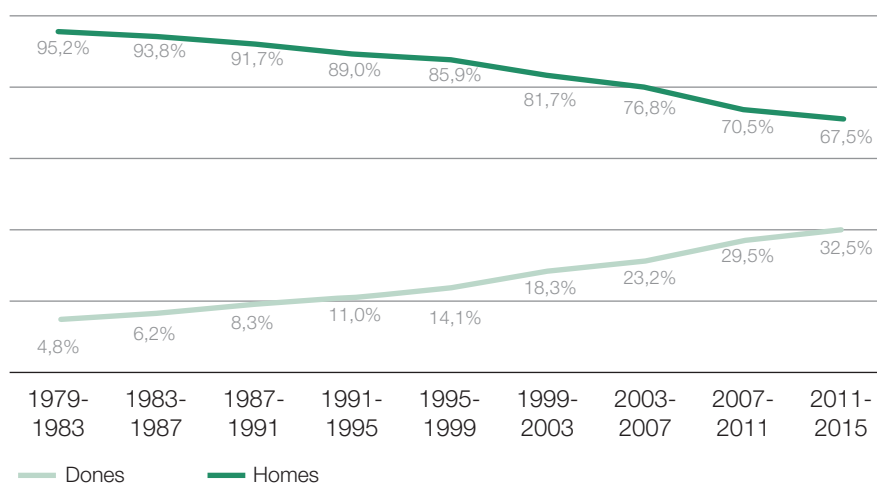
Si fem una mirada a l'evolució de les alcaldesses per comunitats autònomes veiem que Catalunya es troba en la franja baixa, en el lloc 13, només per davant de les comunitats de Múrcia, Illes Balears, Cantàbria i Galícia.

Les regidores i els regidors

Del total de càrrecs electes que conformen els 947 ajuntaments catalans, un 67,46% són homes i un 32,54% són dones. En números absoluts representa que del total de 9.133 regidors i regidores, 6.159 són homes i 2.974 dones. La proporcionalitat entre dones i homes és una mica millor que en el cas de les alcaldesses i els alcaldes, en què, com hem vist en l'apartat anterior, el percentatge actual registrat és del 14%, molt lluny de la paritat, mentre que pel que fa a regidors i regidores la paritat se situa una mica més a prop sense arribar encara a assolir-la.

El total d'alcaldesses a Catalunya no arriba al 15% (14,2%)
i les regidores representen un 32,5%,
uns percentatges que no assoleixen la paritat.

Gràfic 2. Evolució del nombre de regidors i regidores als ajuntaments des del 1979 fins al 2011

Aquest gràfic mostra l'evolució del nombre de regidors i regidores durant els 9 mandats electorals des de les primeres eleccions municipals celebrades després de la dictadura. El creixement és continu: s'ha passat del 4,8% de regidores al 32,5% actual. Veiem com el 2007, amb l'aplicació de la llei 3/2007 per a la igualtat efectiva de dones i homes, es va fer un salt important de prop de 6 punts, mentre que el 2011 el creixement ja s'ha moderat.

Ens acostem a la paritat (40%) però encara falten 8 punts percentuals, malgrat els més de 30 anys de democràcia local ininterrompuda.

Evolució del nombre de regidores a l'Estat espanyol i per comunitats

Taula 2. Evolució del nombre de regidores per comunitats. Mandats 2003-2007-2011

	2003-2007	2007-2011	2011-2015
Estat espanyol	25,53%	30,50%	34,95%
Andalusia	31,97%	37,80%	42,02%
Balears	29,97%	35,91%	42,00%
Múrcia	33,52%	38,76%	41,99%
Canàries	30,82%	38,27%	40,96%
Madrid	34,38%	29,84%	40,69%
País Basc	26,48%	27,80%	40,45%
València	30,76%	26,89%	38,29%
Astúries	29,68%	37,45%	36,73%
Galícia	20,66%	31,83%	36,54%
Extremadura	27,18%	35,04%	36,51%
Navarra	25,34%	37,23%	35,48%
Castella-la Manxa	28,41%	30,66%	34,62%
Catalunya	23,20%	29,50%	32,54%
Cantàbria	24,14%	27,30%	32,35%
La Rioja	21,67%	35,03%	29,00%
Aragó	20,17%	23,12%	26,94%
Castella i Lleó	19,41%	22,86%	26,79%

Font: Instituto de la Mujer, excepte Catalunya (font pròpia).

Si fem una mirada a l'evolució de les regidores per comunitats autònomes veiem que Catalunya es troba en la franja baixa, en el lloc 13, igual que en el cas de les alcaldesses, només per davant de les comunitats de Cantàbria, la Rioja, Aragó i Castella i Lleó.

Accions afirmatives

Les accions *afirmatives* o *mesures de discriminació positiva* instrumentades socialment a través de lleis o en el funcionament intern d'alguns partits afavoreixen l'accés de les dones a llocs de presa de decisions. Tenen l'objectiu de garantir el principi d'igualtat d'oportunitats entre sexes.

Es poden implementar de dues maneres diferents. Una és l'anomenada *per objectius* a assolir en un període establert de temps. Com a exemples d'aquesta modalitat tenim els acords de la Plataforma d'Acció de Beijing (1995) o els plans d'igualtat elaborats per institucions i organismes, ja sigui de caire estatal, autonòmic, local o privat.

L'altra manera, la trobem en les anomenades *quotes*, és a dir en l'obligatorietat temporal d'incorporar un nombre mínim de persones que pertanyen a col·lectius de sectors i àmbits desfavorits socialment. En el cas que ens ocupa, les possibilitats de les dones de formar part de les llistes electorals es veuen sensiblement reduïdes com a resultat de mecanismes discriminatoris més o menys subtils que es presenten en el si dels partits polítics i/o coalicions, per això la mesura que obliga a respectar uns mínims representatius de dones i homes en aquestes llistes en les diferents convocatòries és d'utilitat malgrat les discrepàncies socials que genera. Si es vol assolir una democràcia representativa efectiva i real, en un marc equitatiu d'oportunitats per a homes i dones, cal instrumentar mesures que ajudin a garantir no només les llibertats bàsiques, sinó també —i especialment— la compensació de la menor utilitat de la llibertat per a alguns col·lectius, com és en aquest cas el de les dones.

S'entén, per tant, que l'establiment de quotes compensa les dificultats que la praxi política planteja a les dones per accedir a càrrecs polítics en igualtat de condicions. És a dir, les accions afirmatives, més que qüestionar el principi d'igualtat davant la llei, possibiliten l'efectiu compliment de la igualtat democràtica a partir de la igualtat inicial reconeguda en tots els tractats i normes legals.

En aquesta línia s'inscriu la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes que regula, entre d'altres, la proporcionalitat de dones i homes a les llistes electorals. Estableix una fórmula flexible segons la qual cap dels dos sexes pot tenir una presència en les llistes electorals inferior al 40% en cada tram de 5 llocs, en els municipis de més de 5.000 habitants i, a partir del 2011, en els municipis amb més de 3.000 habitants. Aquest procediment se sustenta en el que la Llei defineix com a «principi de presència o composició equilibrada», principi pel qual es tracta de garantir una representació prou significativa de tots dos sexes en els llocs de presa de decisions.

A Catalunya, però, molt abans de l'entrada en vigor l'any 2007 de l'esmentada Llei, la majoria de partits i coalicions ja havien incorporat en les seves normes de funcionament mesures amb l'objectiu d'aconseguir una presència equilibrada de dones i homes en els seus òrgans interns i també a les diferents convocatòries electorals en les quals es presentaven per obtenir representació a les institucions públiques. L'impacte social d'aquestes mesures ha estat desigual en conjunt però de ben segur que no ha perjudicat les possibilitats de les dones d'accedir als llocs de representació política, com veurem més endavant amb les dades sobre la paritat als consistoris catalans. Malgrat tot, però, no hem d'oblidar que els aparells dels partits polítics presenten encara moltes inèrcies i resistències a la incorporació de dones i homes en igualtat de condicions en tots els estaments i pràctiques polítiques i socials.

Els efectes de l'aplicació de la Llei 2007

Si ens fixem en els resultats obtinguts en les eleccions del 2007 i del 2011 pel que fa al nombre de **regidors i regidores**, podem veure que la Llei ha tingut un impacte positiu a Catalunya, ja que s'ha passat del 23% de regidores l'any 2003 al 32,54% el 2011, sense arribar encara al 40%. En canvi, les mesures que implementen els partits polítics pel que fa a l'assoliment de la paritat en el nombre d'alcaldes i alcaldesses es troben en fase inicial, ja que entre el 2003 i el 2011 el percentatge d'alcaldeses només ha pujat 4 punts. O sigui, el fet de situar un cap de llista home o dona, decisió que correspon exclusivament als partits polítics sense que la Llei els obligui a respectar cap principi, encara es decanta majoritàriament a favor dels homes.

La distribució dels diferents rols que es donen en la societat
es reproduceix en la política local: atenció a les persones és un espai femení,
mentre que territori i generació de riquesa és masculí.

Si fem un exercici comparatiu i mirem les dades de les diferents comunitats autònomes, podem veure que per davant de Catalunya hi ha 6 comunitats que han assolit, i en alguns casos superat, la paritat: Andalusia, les Illes Balears, Múrcia, Canàries, Madrid i el País Basc.

Per tant, les mesures legals d'accions positives constitueixen, sens dubte, un dels camins possibles en l'àmbit normatiu i de les polítiques públiques per assolir la igualtat d'oportunitats, malgrat la lentitud que detectem en la seva aplicació efectiva, sobretot pel que fa a Catalunya.

La paritat als consistoris catalans

El criteri esmentat de presència equilibrada de dones i homes a les llistes electorals ens ha servit de base per definir si un Consistori ha assolit o no la paritat en la seva composició política. Hem calculat la paritat observant el nombre de regidors i regidores que integren el Ple de cada ajuntament tenint en compte una escala amb els percentatges mínims de 60 – 40. Aquesta proporció ens ha permès agrupar els ajuntaments en 5 apartats.²

2. Disparitat absoluta a favor dels homes: ajuntaments en els quals no hi ha cap dona regidora.

Paritat no aconseguida: ajuntaments que tenen menys d'un 40% de dones en la composició del Ple.

Paritat: ajuntaments que tenen entre un 41% i un 55% de dones en la composició del Ple.

Paritat superada: ajuntaments amb més d'un 56% de dones en la composició del Ple.

Disparitat absoluta a favor de les dones: ajuntaments en els quals no hi ha cap home regidor.

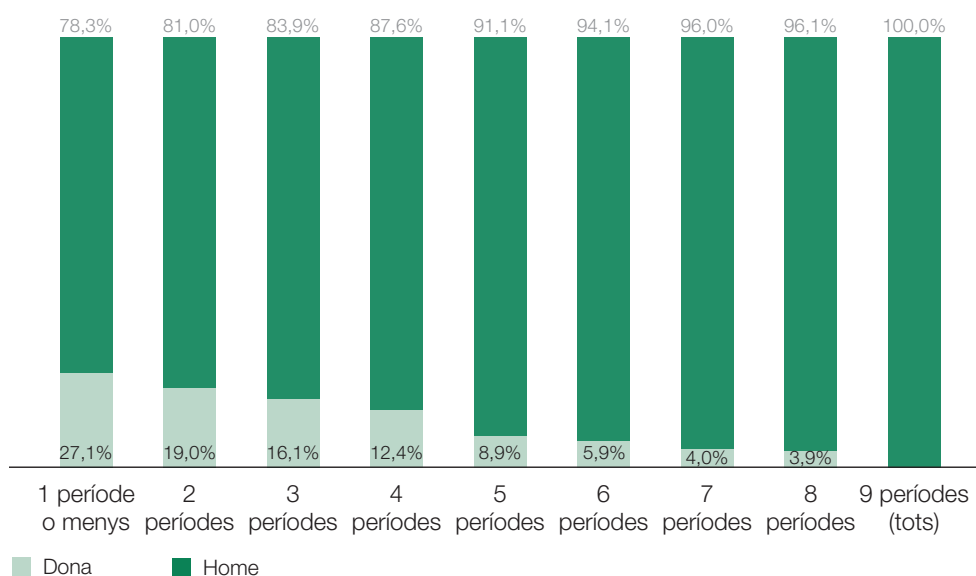
Taula 3. La paritat als ajuntaments en els darrers mandats 2003-2007-2011 (%)

Any	Paritat	Paritat no aconseguida	Paritat superada	Disparitat a favor homes	Disparitat a favor dones
2003	7,20%	68,40%	2,40%	21,40%	0,60%
2007	12,30%	69,50%	3,80%	13,80%	0,60%
2011	23,50%	62,00%	5,40%	9,10%	0,00%

La taula resum dels mandats 2003-2007-2011 mostra amb claredat el creixement sostingut del nombre d'ajuntaments amb paritat, amb un salt fort: del 12,30 el 2007 al 23,50% el 2011 i el descens en els ajuntaments en els quals no hi ha cap regidora, que s'han reduït en més d'un 50%, passant del 21,4% el 2003, al 13,8% el 2007 fins al 9,10% el 2011. Esperem que en les properes eleccions de 2015 aquest percentatge se situï en el 0%.

La permanència de les regidores i els regidors

Gràfic 3. Períodes de permanència de dones i homes als ajuntaments catalans. Evolució 1979-2011

L'exercici de la política encara avui es caracteritza, en general, per la baixa i poc consolidada participació femenina, malgrat el creixement continu i sostingut al llarg dels 32 anys de democràcia local.

Si observem aquest gràfic sobre la permanència d'homes i dones en els plens de les corporacions locals s'aprecia a primer cop d'ull la fugacitat de les dones. Les alcal-

desses o regidores ho han estat per un espai curt de temps i no n'hi ha hagut cap que s'hagi mantingut durant els 9 períodes electorals, des del 1979 fins a l'actualitat.

Aquesta curta permanència ens indica la gran renovació de les dones que es produeix en les candidatures dels diferents partits polítics. Per a la gran majoria d'elles la política no és considerada una sortida professional sinó una experiència puntual, mentre que en el cas dels homes el seu pas temporal per la política esdevé, en molts casos, una professió.

Les responsabilitats de les regidores i els regidors

En nombres absoluts, els electes dels consistoris catalans sumen 9.133 entre homes i dones, i d'aquests només ostenten responsabilitat 4.754, quasi la meitat, dels quals 3.119 són homes i 1.635 dones. La resta són a l'oposició.

La permanència de regidores i d'alcalduesses és molt més curta que la de regidors i alcaldes. En cada convocatòria hi ha una gran renovació de les dones en les candidatures dels diferents partits polítics.

Les referències de les responsabilitats delegades, segons el nostre criteri d'identificació d'unitats de responsabilitat³, sumen un total de 15.090, repartides en 9.871 responsabilitats per a 3.119 homes i 5.219 per a 1.635 dones. Això suposa una mitjana de 3,17% responsabilitats per electe al govern.

Pel que fa al gènere, les responsabilitats es troben aparentment repartides de manera molt similar: un 50,62% per a homes i un 55,01% per a dones, si bé la proporcionalitat dels electes amb responsabilitat és d'un 66,40% d'homes enfront d'un 33,60% de dones.

Taula 4. Responsabilitats de les regidores i els regidors per categories (2011) (%)

	Dones	Homes	Total
Organització	11,6%	16,4%	14,8%
Persones	62,5%	30,9%	41,6%
Riquesa	9,9%	12,2%	11,4%
Territori	13,7%	37,1%	29,2%
Altres	2,3%	3,4%	3,0%
	100%	100%	100%

3. Vegeu la versió digital a la web de l'Associació de Dones Periodistes: www.adpc.cat

Segons els 5 grups en què hem aplegat les diferents responsabilitats, les dones es troben en les àrees relacionades amb les persones en un percentatge d'un 62% enfront d'un 30% d'homes que exerceixen aquestes responsabilitats. Per majoria, trobem els regidors a territori, amb un 37% enfront d'un 13% de dones que ocupen la mateixa responsabilitat.

Pel que fa a les responsabilitats que assumeixen les alcaldesses, de les 134 que hi ha a Catalunya una quarta part assumeixen les responsabilitats de polítiques d'igualtat, les d'economia, comunicació i/o recursos humans.

Respecte d'algunes responsabilitats específiques o polítiques públiques dirigides a les dones hem de dir que, en el conjunt de Catalunya, 170 són les regidories que corresponen a prop de 436 responsabilitats distribuïdes en diferents noms, totes amb l'objectiu comú d'apoderar i visibilitzar les dones en els diferents àmbits d'activitat social. Un 6,1% d'aquestes responsabilitats de polítiques d'igualtat les ostenten homes.

Segons la mostra realitzada amb els resultats de les eleccions municipals de l'any 2003, aquesta responsabilitat s'havia arribat a implementar en més d'un 20% de consistoris, mentre que les dades de les eleccions 2011 detecten una disminució.

Els diferents noms que s'atorguen a les polítiques de gènere o de dones són testimoni de les dificultats que es presenten a l'hora de definir els objectius d'aquestes polítiques.

Candidats i candidates

Taula 5. Presentats/des en les llistes electorals segons la dimensió del municipi. 2011 (%)

Dimensió municipi	Dones	Homes	Total	% Dones
Menys de 500 hab.	1.429	3.306	4.735	30,2%
De 501 a 1.000 hab.	1.242	2.574	3.816	32,5%
De 1.001 a 5.000 hab.	5.184	8.319	13.503	38,4%
De 5.001 a 10.000 hab.	3.850	4.516	8.366	46,0%
De 10.001 a 20.000 hab.	3.601	4.473	8.074	44,6%
De 20.001 a 50.000 hab.	3.790	4.590	8.380	45,2%
De 50.001 a 100.000 hab.	1.729	2.119	3.848	44,9%
De 100.001 a 500.000 hab.	1.673	2.087	3.760	44,5%
Més de 500.001 hab.	520	579	1.099	47,3%
	23.018	32.563	55.581	41,4%

A les eleccions del 2011 es van presentar un total de 55.582 candidats i candidates entre titulars i suplents, dels quals un 41,4% eren dones. Per tant, les llistes eren paritàries i respectaven la llei 3/2007 que dictamina l'obligatorietat d'ubicar un 40-60% de dones i homes, per trams de cada 5 i per municipis de més de 3.000 habitants. En vermell assenyalen el tram de municipis de menys de 1.000 habitants que no assolixen la paritat. Les llistes amb més paritat són les presentades en els municipis que tenen entre 5.000 i 10.000 habitants (465), a part la ciutat de Barcelona amb un 47,3%.

En un 62% de consistoris encara no s'ha assolit la paritat,
si es té en compte la proporció de 60% d'homes i 40% de dones.

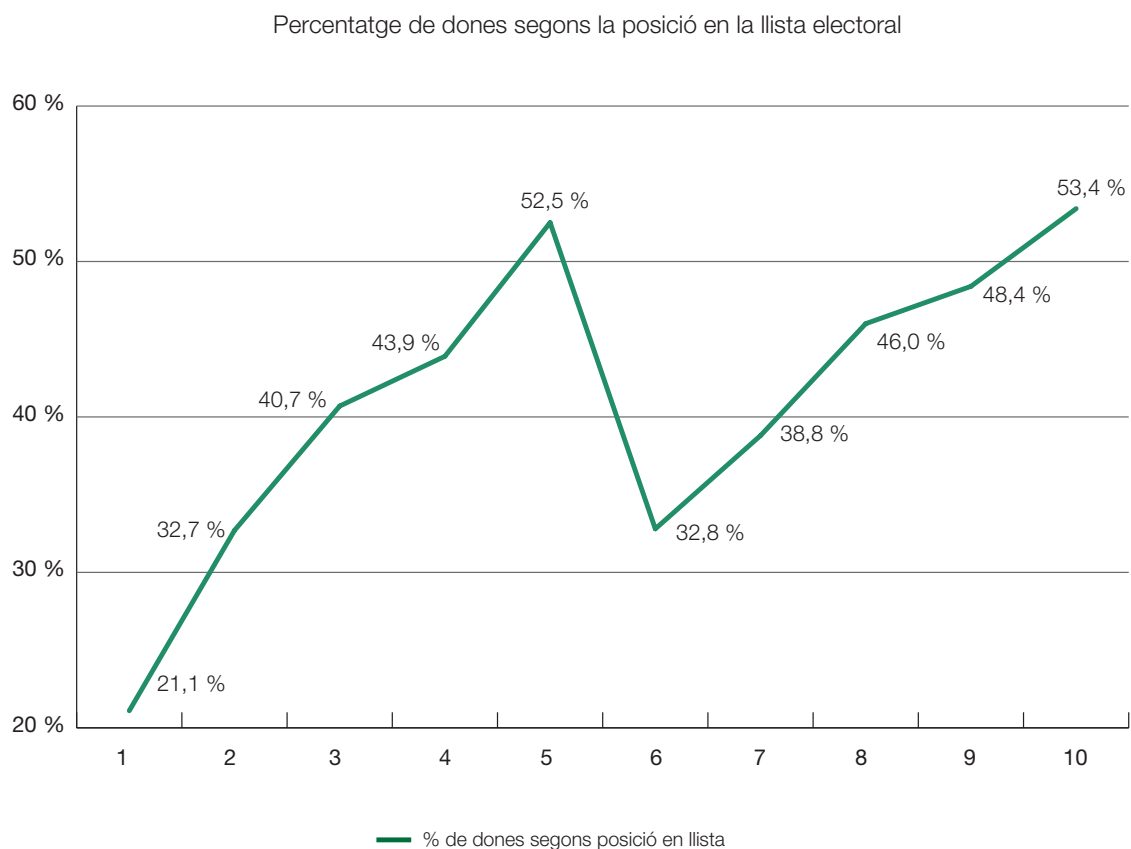
En tots els partits que es van presentar a les eleccions municipals del 2011 predominen les llistes que compleixen la llei 3/2007 i per tant són paritàries pel que fa al sexe dels seus titulars amb percentatges superiors al 40% de dones sense observar cap comportament diferent en funció dels partits que tenen més o menys possibilitats d'obtenir representació.

Si les llistes que es van presentar eren paritàries, per què encara en un 62% d'ajuntaments no hi ha paritat en les composicions dels consistoris?

Les causes d'aquest desequilibri es troben en les llistes electorals presentades als municipis de menys grandària que, segons la taula anterior núm. 5, són les que no compleixen la normativa 60-40, ja que la llei els exigeix d'aquesta obligació. Recordem que a Catalunya tenim més de 600 municipis amb una població inferior als 3.000 habitants.

També volem esmentar que en les llistes que aconsegueixen el criteri de paritat, s'observa una clara tendència a ubicar les dones en les posicions més altes de cada tram que estableix la llei (posicions 1-5, 6-10... de les llistes electorals). Com es pot veure en el gràfic següent núm. 4, les dones es troben sobrerrepresentades en les posicions 5 i 10 amb un 52,5% i un 53,4% respectivament.

Aquesta distribució esbiaixada i desequilibrada de les dones en les diferents posicions de les llistes electorals fa que sovint la paritat dels consistoris no arribi al límit del 40%.

Gràfic 4. Percentatge de dones segons la posició a la llista electoral, 2011

Nou estil de govern?

En línies generals, cal concloure que es va avançant lentament en la incorporació de les dones a l'exercici de la política local, sense assolir encara la paritat i amb uns nivells que se situen per sota de la mitjana de l'Estat espanyol. Sens dubte, l'entrada en vigor de la Llei orgànica 3/2007 d'igualtat efectiva de dones i homes ha ajudat a incrementar els valors pel que fa a la proporció de regidors i regidores, però les alcaldesses encara són molt poques i es mantenen les mateixes inèrcies i pautes a l'hora de distribuir les àrees de responsabilitat, en què les dones se situen majoritàriament en l'àrea d'atenció a les persones. La distribució dels diferents rols que es donen en la societat es reproduïx en la política local: atenció a les persones és un espai femení, mentre que territori i generació de riquesa és masculí. Continuem sense estar en condicions, tal com ja dèiem el 2005, d'avaluar si les dones exerceixen la política amb un estil diferent o si el que es fa és intentar només aconseguir visibilitat, respecte i credibilitat i, per tant, s'assumeixen molts rols masculins estandarditzats.

El treball per assolir la plena ciutadania no s'ha acabat. L'interès d'aquest equip investigador rau en el fet que aquests resultats serveixin per generar debat sobre la realitat

actual i per a què les persones expertes en polítiques d'igualtat, tècniques i càrrecs electes els tinguin com a referent en el moment de definir línies i pautes d'actuació fins a aconseguir una paritat real i un nou estil d'exercir la pràctica política en igualtat.

No podem afirmar després de més de 30 anys de democràcia local que la incorporació de les dones en els espais de presa de decisions tingui repercussió en la inclusió de noves temàtiques, nous models i nous estils en les formes de fer política i de gestionar els afers públics. No arribar a una paritat numèrica i estable en el temps dificulta qualsevol anàlisi sobre canvis de models en la gestió. De moment ens trobem en la fase de treballar per aconseguir la representativitat equitativa entre dones i homes, que d'altra banda és la base per a una democràcia efectiva.

Bibliografia

- ARENDETT, Hannah (1993): *La condición humana*. Barcelona: Paidós.
- BENHABIB, Seyla; DRUCILLA CORNELL (ed.) (1990): *Teoría feminista y teoría crítica*. València: Alfons el Magnànim.
- BODELÓN GONZÁLEZ, Encarna; PILAR GIMÉNEZ ALCOVER (coord.) (2008): *Construint els drets de les dones: Dels conceptes a les polítiques locals*. Diputació de Barcelona, Estudis, Igualtat i Ciutadania.
- BORJA SEBASTIÀ, Jordi (1996): «The city, democracy and governability: the case of Barcelona». *International Social Science Journal* (UNESCO).
- BUSTELO RUESTA, María; EMANUELA LOMBARDO (ed.) (2007): *Políticas de igualdad en España y en Europa: Afinando la mirada*. Madrid: Cátedra.
- CORCOY RIUS, Marta; PATRICIA L. GÓMEZ (coord.); CAROLINA BARBER ALBORS; MONTSERRAT PUIG MOLLET; ELENA RIERA SALAZAR (2005): *Les dones en els governs locals catalans*. Cerdanyola del Vallès: Montflorit.
- FUENTE VÁZQUEZ, María de la; MARIA FREIXANET MATEU (coord.) (2009): *Polítiques de gènere i participació ciutadana al món local*. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials.
- GILLIGAN, Carol (1985): *La moral y la teoría: Psicología del desarrollo femenino*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica.
- GUTIÉRREZ-RUBÍ, Antoni (2008): *Políticas: Mujeres protagonistas de un poder diferenciado*. ElCobre, Planta29. <www.gutierrez-rubi.es>
- GUTIÉRREZ-RUBÍ, Antoni (2009): *Filopolítica: Filosofía para la política*. <www.gutierrez-rubi.es>
- LOMBARDO, Emanuela (2002): «La política de género en la UE: ¿Atrapada en el dilema de Wollestonecraft?». A: GARCÍA INDA, Andrés; EMANUELA LOMBARDO (ed.). *Género y derechos humanos*. Saragossa: Mira.
- MORENO SARDÀ, Amparo (1988): *La otra «Política» de Aristóteles: Cultura de masas y divulgación del arquetipo viril*. Barcelona: Icaria.
- MORÓN MARTÍN, María (2000). *El torn de les alcaldesses: Gènere i poder polític local*. Diputació de Barcelona, D+i.
- POLLITT, Katha (1993): «¿Son las mujeres moralmente superiores a los hombres?». *Debate Feminista* (Mèxic), núm. 8.
- RENAU MANÉN, M. Dolors (2008): *Ciudadanas y políticas*. Barcelona: Fundació Rafael Campalans.
- SEVILLA MERINO, Julia (2004): *Mujeres y ciudadanía: La democracia paritaria*. València: Institut Universitari d'Estudis de la Dona.

VERGE MESTRE, Tània (2008): *El biaix de gènere en l'accés als càrrecs polítics*. Barcelona: Fundació Nous Horitzons.

VERGE MESTRE, Tània (2011): *Quotes de gènere i reclutament polític: Una anàlisi dels partits polítics catalans*. Barcelona: Fundació Josep Irla.

35 anys de democràcia local continuada han transformat els nostres pobles i ciutats des del punt de vista urbanístic i ambiental així com també pel que fa a la dignificació dels serveis i a la creació d'equipaments. Les inversions i millores realitzades han alterat la fisonomia dels municipis i han ajudat a que el dia a dia de les persones que hi viuen resulti més fàcil i agradable. Ara bé, al món local li queda una assignatura pendent d'aprovar: **assolir la paritat** en la composició política dels 947 ajuntaments catalans. Del 1979 al 2011 s'ha passat del 4% al 32% de regidores, i de l'1% al 14% d'alcalduesses. L'entrada en vigor el 2007 de la *Llei orgànica per a la igualtat efectiva de dones i homes* ha ajudat a incrementar lleugerament els valors però les alcaldesses encara no arriben al 15%. I en la distribució de les responsabilitats es mantenen les mateixes inèrcies i pautes: l'atenció a les persones continua sent l'àmbit predominant de les dones, mentre que el territori i la generació de riquesa, segueixen gestionats en la seva majoria pels homes.

Marta Corcoy, Carolina Barber, Tomàs Ezpeleta i Xesco Montañez ens mostren tots els resultats sobre l'evolució i la situació actual de la composició política dels consistoris en la recerca sobre dones i homes en els governs locals catalans, consultable en la versió digital completa o en aquesta resumida.

**Associació de Dones
Periodistes de Catalunya**
Rambla de Catalunya, 10
08007 Barcelona
www.adpc.cat
www.donesdigital.cat

Gerència de Serveis d'Igualtat i Ciutadania
Oficina d'Igualtat i Drets Civils
Espai Francesca Bonnemaison
Sant Pere Més Baix, 7
08003 Barcelona
Tel. 934 022 762